

การพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวคิดแบบสองชั้น ในการจัดการภาครัฐและเอกชน

กชกร สุขทรัพย์¹

วันที่รับบทความ: 19 มกราคม 2568

วันที่แก้ไขครั้งสุดท้าย: 27 เมษายน 2568

วันที่ตอบรับตีพิมพ์: 29 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวคิดแบบสองชั้นในการจัดการภาครัฐและเอกชนมีความสำคัญ เนื่องจากแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นหัวใจสำคัญในการตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน โดยไม่ทำลายโอกาสของคนรุ่นหลัง มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้กรอบแนวคิดแบบสองชั้นซึ่งมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เช่น การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การสนับสนุนนวัตกรรมและการลงทุนในพลังงานหมุนเวียนสามารถลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และสามารถสร้างงานที่ยั่งยืนได้ โดยเฉพาะในชุมชนที่ขาดแคลนโอกาสทางเศรษฐกิจ ซึ่งแนวคิดแบบสองชั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารการปกครอง แนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่และแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคมอย่างชัดเจน โดยการบูรณาการแนวคิดเหล่านี้ร่วมกัน ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่สมดุลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ การพัฒนาอย่างยั่งยืน, แนวคิดแบบสองชั้น, การจัดการ, ความร่วมมือ, ภาครัฐและเอกชน

¹ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น จังหวัดปทุมธานี 12150 อีเมล: k.suksap@gmail.com

Sustainable Development under the Two-Tier Approach in Public and Private Sector Management

Kotchakorn Suksap²

Received: 19 January 2025

Revised: 27 April 2025

Accepted: 29 April 2025

Abstract

The study of sustainable development under the two-tier concept in public-private management is significant as sustainable development is essential for meeting present needs without compromising future generations' opportunities. This research aims to analyze and propose guidelines for sustainable development within the two-tier concept framework, which emphasizes partnerships between public and private sectors across economic, social, and environmental dimensions. The findings demonstrate that public-private partnerships enhance sustainable development through efficient resource utilization, innovation support, and renewable energy investments. These partnerships mitigate environmental impacts while fostering sustainable economic growth by promoting public participation, reducing social inequality, and creating sustainable employment, particularly in economically disadvantaged communities. The two-tier concept aligns with governance principles, new public administration approaches, and social justice theories. The integration of these concepts facilitates balanced sustainable development across economic, social, and environmental domains. Effective public-private partnerships enable efficient operations that address societal needs sustainably.

Keywords Sustainable Development, Two-Tier Concept, Management, Cooperation, Public-Private Sector

---

² Faculty of Graduate Studies, Western University, Pathum Thani, 12150. E-mail: k.suksap@gmail.com

1. บทนำ

การพัฒนาอย่างยั่งยืนมีความสำคัญมากขึ้นในโลกปัจจุบัน เนื่องจากการขยายตัวของประชากรและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ไม่สมดุลและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้เกิดปัญหาที่ทวีความรุนแรง เช่น ความยากจน การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ และการเสื่อมสภาพของสิ่งแวดล้อม (Sachs, 2015) การพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงเป็นทางออกที่สามารถตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน โดยไม่ทำลายโอกาสของคนในอนาคตและเพื่อให้การพัฒนาเกิดความสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (World Commission on Environment and Development, 1987) ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้รับการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ รวมถึงสหประชาชาติที่ได้กำหนดกรอบของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่ครอบคลุมด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (United Nations, 2015) แนวทางการพัฒนานี้มีการมองไปในมุมกว้างและยั่งยืนในการสร้างความเสมอภาค ลดความยากจน และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโลก ซึ่งได้รับการตอบรับจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการบูรณาการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนจากแนวคิดของเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ซึ่งมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ เพื่อสร้างคุณค่าภายในระบบเศรษฐกิจแทนที่จะพึ่งพาการใช้ทรัพยากรใหม่อย่างต่อเนื่อง (Geissdoerfer, Savaget, Bocken, & Hultink, 2017)

ปัญหาหลักในการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ การขาดการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะในด้านการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานร่วมกันในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การทำงานที่ไม่ประสานกันระหว่างทั้งสองภาคส่วนสามารถนำไปสู่การทับซ้อนของบทบาท ความล่าช้าในการดำเนินการหรือการขาดความเข้าใจในความสำเร็จของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Wang & Ma, 2021) ซึ่งการที่ภาครัฐและภาคเอกชนไม่สามารถร่วมมือกันได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้การดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) มีความยากลำบากและไม่สามารถบรรลุผลในระยะยาวได้ (Sachs, Schmidt-Traub, Mazzucato, Messner, Nakicenovic, & Rockström, 2019) นอกจากนี้ การขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณ เทคโนโลยี หรือบุคลากรที่มีทักษะ ยังเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาโครงการที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในประเทศที่มีรายได้ต่ำหรือปานกลางที่การขาดแคลนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน (Mahmoud, Marcus, Peter, & Mohammad, 2021) เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว แนวคิดแบบสองชั้นจึงถูกนำเสนอเพื่อสร้างกรอบความร่วมมือที่ชัดเจนระหว่างภาครัฐและเอกชน แนวคิดนี้แบ่งบทบาทและความรับผิดชอบระหว่างทั้งสองภาคส่วนอย่างชัดเจน โดยภาครัฐมีหน้าที่กำหนดนโยบายและกรอบการดำเนินงาน ในขณะที่ภาคเอกชนมีบทบาทในการนำนโยบาย

ไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (Mansouri, Toubal, & Boudhar, 2022) ซึ่งการใช้แนวคิดแบบสองชั้นจะช่วยลดช่องว่างทางปัญหาที่เกิดขึ้นจากการขาดการบูรณาการระหว่างภาครัฐและเอกชน และส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

บทความนี้มีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้กรอบแนวคิดแบบสองชั้น โดยมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้บทความนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการในด้านการบูรณาการระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะในบริบทของการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยประโยชน์ทางวิชาการของบทความนี้ คือ การเสนอกรอบแนวคิดแบบสองชั้นที่สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์และออกแบบนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Cheng, Wang, Xiong, Zhu, & Cheng, 2021) ในด้านการปฏิบัติสามารถนำไปเป็นแนวทางสำหรับภาครัฐและเอกชนในการสร้างความร่วมมือที่ยั่งยืนและช่วยลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการพัฒนา (López, Rodríguez, & Fernández, 2021) นอกจากนี้ บทความนี้ยังมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมพัฒนานโยบายที่สามารถตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วน และสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการสร้างสังคมที่เท่าเทียม (Denters, Ginther, & de Waart, 2023)

ดังนั้น การพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงเป็นแนวทางสำคัญในการตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน โดยไม่ทำลายโอกาสของคนรุ่นต่อไป อย่างไรก็ตาม การขาดการบูรณาการระหว่างภาครัฐและเอกชนเป็นปัญหาหลักที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน แนวคิดแบบสองชั้นจึงถูกนำเสนอเพื่อสร้างกรอบความร่วมมือที่ชัดเจนระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยแบ่งบทบาทและความรับผิดชอบระหว่างทั้งสองภาคส่วนอย่างชัดเจน โดยมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการเสนอกรอบแนวคิดแบบสองชั้นสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์และออกแบบนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเป็นแนวทางสำหรับภาครัฐและเอกชนในการสร้างความร่วมมือและช่วยลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2. กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดแบบสองชั้น (Two-Tier Approach)

การคิดแบบสองชั้น เป็นแนวคิดที่เน้นการดำเนินงานควบคู่กันของภาครัฐและเอกชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่สอดคล้องกัน (Mansouri et al., 2022) โดยมีหลักการสำคัญในการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจนระหว่างทั้งสองฝ่าย พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือในการพัฒนาที่ยั่งยืน แนวคิดนี้สอดคล้องกับหลักการบูรณาการที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรและศักยภาพของแต่ละภาคส่วนเพื่อแก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว แนวคิดนี้มุ่งเน้นการบูรณาการสองระดับ ได้แก่ ระดับเชิงนโยบาย (Policy Layer) ซึ่งภาครัฐ

มีบทบาทในการกำหนดทิศทางยุทธศาสตร์ และระดับปฏิบัติการ (Operational Layer) ซึ่งภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการจริง โดยการประสานงานทั้งสองระดับนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

กรอบการคิดแบบสองชั้น ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและกฎหมายที่ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น การกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อม หรือการออกกฎหมายสนับสนุนการใช้พลังงานหมุนเวียน (Sachs, 2015) นอกจากนี้ ภาครัฐยังต้องให้การสนับสนุนทางการเงินและการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบพลังงานสะอาด การขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ หรือระบบจัดการขยะ เพื่อสนับสนุนความยั่งยืนในระยะยาว และจำเป็นต้องมีการควบคุมและตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ภาคเอกชนปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้อง โดยภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญในการนำนโยบายหรือแนวคิดไปใช้ในธุรกิจจริง เช่น การลดการปล่อยคาร์บอนในกระบวนการผลิต หรือการใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการลงทุนในเทคโนโลยีที่ยั่งยืน เช่น ระบบผลิตพลังงานแสงอาทิตย์ หรือเทคโนโลยีรีไซเคิล ซึ่งช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนิน ธุรกิจ (Liu, Zhang, & Zhou, 2019) นอกจากนี้ การสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมในภาคเอกชน ถือเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่สำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมโครงการการศึกษา การจ้างงานในพื้นที่ชนบทและการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีผลกระทบต่อสังคม (Carroll, 1999) นอกจากนี้ ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในกรอบแนวคิดแบบสองชั้นยังสามารถเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนทรัพยากร ความรู้ และเทคโนโลยีที่ช่วยส่งเสริมโครงการที่ตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (World Economic Forum, 2020)

ตัวอย่างที่สำคัญของความร่วมมือที่ประสบความสำเร็จในระดับโลก ได้แก่ โครงการพลังงานสะอาด ซึ่งภาครัฐสนับสนุนการลงทุนในพลังงานลมและพลังงานแสงอาทิตย์ ขณะที่ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการสร้างและติดตั้งโครงการ (International Energy Agency, 2020) นอกจากนี้ โครงการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) เป็นการร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีการใช้เทคโนโลยี Internet of Things (IoT) ในการจัดการจราจรและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น โครงการเมืองอัจฉริยะในสิงคโปร์ที่ใช้ IoT ในการปรับการใช้พลังงานในอาคารสูงและจัดการจราจรแบบเรียลไทม์ ส่งผลให้สามารถลดการใช้พลังงานลงได้ถึงร้อยละ 20 และเพิ่มประสิทธิภาพในการเดินทางของประชาชน (Singapore Smart Nation and Digital Government Office, 2020) การสนับสนุนจากภาครัฐและการขับเคลื่อนโดยภาคเอกชน ไม่เพียงแต่ช่วยให้เกิดโครงการที่ยั่งยืน แต่ยังเป็นการสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับโลก ซึ่งช่วยให้ภาคเอกชนสามารถมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (SDGs) ที่มุ่งเน้นในด้านการปกป้องสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ (United Nations, 2015)

ประโยชน์ของการคิดแบบสองชั้นนั้นช่วยให้การดำเนินงานด้านการพัฒนาที่มีความสมดุลและยั่งยืน เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนา เศรษฐกิจและการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการมองเห็นทั้งผลกระทบสั้นและระยะยาว ช่วยให้ภาคเอกชนสามารถวางแผนและดำเนินโครงการได้อย่างรอบคอบและยั่งยืน กรอบแนวคิดนี้

สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยช่วยให้มีการประเมินและบริหารความเสี่ยงอย่างรอบคอบ ส่งผลให้สามารถบรรลุผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว เช่น การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การเพิ่มทุนพลังงานทดแทน และการสร้างสังคมที่ยั่งยืน (Mansouri et al., 2022) การใช้แนวคิดแบบสองชั้นในโครงการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น โครงการพลังงานหมุนเวียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวทางนี้สามารถเพิ่มประสิทธิผลและผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมได้ ตัวอย่างเช่น การใช้พลังงานจากแหล่งที่ยั่งยืน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์หรือพลังงานลม ไม่เพียงแต่ช่วยลดต้นทุนการผลิตพลังงานในระยะยาว แต่ยังช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Liu et al., 2019) งานวิจัยหลายชิ้นได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของกรอบแนวคิดนี้ในการส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน

Pierre and Peters (2000) ให้ความสำคัญกับการบริหารงานสาธารณะในรูปแบบของการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วนชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมและความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน การบูรณาการการทำงานระหว่างภาครัฐและเอกชนทำให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งช่วยเสริมแนวคิดแบบสองชั้นที่เน้นการแบ่งบทบาทและความรับผิดชอบระหว่างภาครัฐและเอกชน ภาครัฐมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและกรอบการดำเนินงาน ขณะที่ภาคเอกชนจะทำหน้าที่ในการปฏิบัติตามนโยบายเหล่านั้นและนำไปใช้ในทางปฏิบัติ เช่น การลงทุนในเทคโนโลยีที่ยั่งยืนหรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

Kooiman (2003) ได้พูดถึงการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของการปกครอง ระบุว่า การจัดการของภาครัฐเพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนได้ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมถึงภาคเอกชนและประชาสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเชื่อมโยงกับแนวคิดแบบสองชั้นที่เน้นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยภาครัฐกำหนดนโยบายและการควบคุม ในขณะที่ภาคเอกชนทำหน้าที่ในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ การประสานงานระหว่างทั้งสองภาคนี้สามารถลดความซับซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินโครงการต่างๆ ได้

Sen (2009) กล่าวว่า การสร้างสังคมที่เท่าเทียมกันและการมีส่วนร่วมของทุกคนในกระบวนการตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญ การลดความไม่เท่าเทียมและส่งเสริมความร่วมมือสามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับแนวคิดแบบสองชั้นในการกระจายโอกาสและการรับผิดชอบระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน การทำงานร่วมกันของทั้งสองฝ่าย สามารถลดความไม่เท่าเทียมและส่งเสริมความยั่งยืนในสังคม โดยภาครัฐสามารถสร้างกรอบนโยบายที่เท่าเทียม ขณะที่ภาคเอกชนสามารถนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของชุมชน

Fraser (2008) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการกับความยากจนและความไม่เท่าเทียมในสังคมผ่านการจัดสรรทรัพยากรและการยอมรับความหลากหลายของกลุ่มคนในสังคม การกระจายทรัพยากรอย่างยุติธรรม และการให้ความสำคัญกับสิทธิของทุกคน ซึ่งเชื่อมโยงกับแนวคิดแบบสองชั้นในเรื่องของการจัดการความไม่เท่าเทียมในสังคม ตามแนวคิด

นี้สามารถทำได้ผ่านการร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยภาครัฐจัดสรรทรัพยากรและออกกฎหมายที่ช่วยให้เกิดความยุติธรรม ในขณะที่ภาคเอกชนสามารถมีบทบาทในการสร้างงานและเสริมสร้างความยั่งยืนในชุมชน ผ่านการลงทุนในโครงการต่างๆ

Cheng et al. (2021) ได้ศึกษาการใช้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในโครงการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและการลดผลกระทบจากการพัฒนา การศึกษาเหล่านี้ให้ความสำคัญกับการประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมความยั่งยืนการทำงานร่วมกันในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้พลังงานทดแทน การลดมลพิษและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืนเป็นการประยุกต์ใช้แนวคิดนี้ในทางปฏิบัติ

ด้วยเหตุนี้ การนำแนวคิดแบบสองชั้นมาประยุกต์ใช้ในโครงการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงไม่เพียงแต่ช่วยให้ภาคเอกชนสามารถดำเนินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังสามารถสร้างผลลัพธ์ที่ตรงกับความต้องการของสังคมและสิ่งแวดล้อมในระยะยาวได้อย่างยั่งยืน ด้วยการคิดแบบสองชั้นเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่ช่วยให้สามารถมองเห็นทั้งมุมมองระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งการนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในการกระตุ้นการลงทุนจากภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถสร้างผลกระทบในเชิงบวกทั้งในแง่ของการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนี้

(1) การมองเห็นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ช่วยให้ผู้ตัดสินใจสามารถพิจารณาผลประโยชน์ระยะสั้นที่ภาคเอกชนจะได้รับจากการลงทุน รวมถึงการคำนึงถึงผลกระทบในระยะยาวที่อาจเกิดขึ้นจากการลงทุนในโครงการที่ส่งเสริมความยั่งยืน เช่น การลงทุนในพลังงานทดแทน การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การประเมินทั้งสองมิติ ช่วยให้ภาครัฐสามารถสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสม เพื่อดึงดูดการลงทุนจากภาคเอกชน

(2) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่การลงทุนที่ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนอาจไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยลำพัง ช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยการสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการตั้งเป้าหมายและการลงทุนในโครงการที่มีทั้งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม การร่วมมือแบบนี้สามารถกระตุ้นให้ภาคเอกชนมองเห็นคุณค่าในโครงการที่อาจไม่เห็นผลตอบแทนในทันที แต่มีผลดีในระยะยาว (กัญญาณัฐ เสี่ยงใหญ่ และศิริวรรณ วิสุทธิรัตนกุล, 2567)

(3) การเสริมสร้างความมั่นใจในความเสถียรที่ยั่งยืน ช่วยให้สามารถจัดการกับความเสี่ยงในแง่ของการลงทุนที่มีความยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาคเอกชนอาจกังวลเกี่ยวกับความเสี่ยงในระยะสั้นจากการลงทุนในโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่น โครงการที่ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ หรือการดำเนินธุรกิจที่สอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน แต่การคิดถึงผลประโยชน์ระยะยาวที่เป็นไปตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน จะช่วยลดความกังวลและเพิ่มความมั่นใจในการลงทุน

(4) การสร้างแรงจูงใจทางการเงินและนโยบายสนับสนุน การประยุกต์ใช้การคิดแบบสองชั้นสามารถช่วยรัฐบาลในการออกแบบนโยบายที่ดึงดูดการลงทุนจากภาคเอกชน เช่น การเสนอลดหย่อนภาษีสำหรับธุรกิจที่ลงทุนในโครงการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือการให้เงินสนับสนุนในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่สามารถช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการลงทุนในโครงการที่มีเป้าหมายทางสังคมและสิ่งแวดล้อมนี้จะช่วยให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(5) การยกระดับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ทำให้ภาคเอกชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ยั่งยืน การปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพยากรในองค์กรภาครัฐและเอกชน ซึ่งได้เสนอแนะถึงการร่วมมือกันระหว่างทั้งสองฝ่ายเพื่อผลักดันนโยบายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน ในรูปแบบที่ไม่เพียงแค่งบการเงินเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย (Mansouri et al., 2022) การลงทุนในโครงการที่ยั่งยืนช่วยยกระดับภาพลักษณ์ขององค์กรและส่งเสริมการทำธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม สะท้อนถึงแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้รับการสนับสนุนจากหลายองค์กรทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ (United Nations) ภายใต้กรอบ SDGs ที่มีเป้าหมายในการขจัดความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และรักษาสิ่งแวดล้อมโดยไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง และไม่ทำลายแหล่งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน (กัญญาณัฐ เสียงใหญ่ และศิริวรรณ วิสุทธิรัตนกุล, 2567)

จากการศึกษาข้างต้น พบว่า แนวคิดแบบสองชั้นถูกนำมาใช้ในการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน โดยการแบ่งบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจนระหว่างทั้งสองฝ่าย ซึ่งภาครัฐมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและกรอบการดำเนินงานที่สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น การออกกฎหมายเพื่อสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทน หรือการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืน ในขณะที่ภาคเอกชนจะนำแนวคิดเหล่านี้ไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การลงทุนในเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนานวัตกรรมที่ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินธุรกิจ การประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในลักษณะนี้ทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในระยะยาว เพราะทั้งสองฝ่ายทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยช่วยเสริมสร้างการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

การนำมาแนวคิดแบบสองชั้นใช้ในการจัดการภาครัฐเอกชน ซึ่งเป็นการนำมาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น แนวคิดแบบสองชั้นช่วยกระตุ้นการลงทุน โดยการสร้างความมั่นใจให้กับภาคเอกชน โดยเฉพาะในโครงการที่มีความเสี่ยงสูง เช่น โครงการพัฒนาพลังงานทดแทนหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ภาครัฐสามารถออกนโยบายที่ดึงดูดการลงทุนจากภาคเอกชน เช่น การให้สิทธิพิเศษทางภาษีหรือการสนับสนุนทางการเงินในรูปแบบต่างๆ ซึ่งช่วยให้ภาคเอกชนกล้าที่จะลงทุนในโครงการที่สามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ตัวอย่างเช่น การลงทุนในโครงการพลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งภาครัฐสามารถสนับสนุนทั้งในด้านการเงินและการให้สิทธิพิเศษในด้านกฎหมายหรือภาษี รวมถึงช่วยออกแบบนโยบายโดยการเน้นบทบาทของภาครัฐในการกำหนดทิศทางและกรอบการดำเนินงาน เช่น การกำหนด

กฎเกณฑ์หรือมาตรฐานที่สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน ขณะที่ภาคเอกชนจะรับหน้าที่ในการนำไปปฏิบัติ โดยภาครัฐต้องมีการกำกับดูแลเพื่อให้ภาคเอกชนดำเนินการในทิศทางที่สอดคล้องกับนโยบาย การออกแบบนโยบายจึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในการสนับสนุนภาคเอกชน ด้วยการให้สิทธิประโยชน์หรือการช่วยเหลือทางด้านงบประมาณ ซึ่งช่วยให้ภาคเอกชนมีแรงจูงใจในการลงทุนและพัฒนาโครงการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในโครงการที่ดำเนินการในประเทศไทย ได้แก่

(1) โครงการพลังงานแสงอาทิตย์ขนาดใหญ่ (Solar Farm)

โครงการพลังงานแสงอาทิตย์ในประเทศไทย ได้เริ่มต้นขึ้นโดยการสนับสนุนจากภาครัฐผ่านการออกมาตรการ Feed-in Tariff (FIT) ที่ให้ราคาซื้อไฟฟ้าจากแหล่งพลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ที่สูงกว่าราคาตลาดทั่วไป เพื่อกระตุ้นให้ภาคเอกชนลงทุนในโครงการนี้ ตัวอย่างเช่น การจัดตั้ง Solar Farm ขนาดใหญ่ในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทย เช่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี และสระแก้ว ซึ่งบริษัทเอกชนได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านสิทธิประโยชน์ทางภาษีและมาตรการการรับประกันราคาจากรัฐบาล ซึ่งสำนักงานพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (DEDE) (2563) ได้ให้การสนับสนุนทางการเงินและสิทธิประโยชน์ทางภาษี เช่น การให้เงินสนับสนุนเบื้องต้นและการลดหย่อนภาษีให้กับบริษัทเอกชนที่ลงทุนในพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อกระตุ้นการลงทุนในโครงการพลังงานทดแทน (กระทรวงพลังงาน, 2562) ส่วนบริษัทเอกชนต่างๆ เช่น บริษัท โซลาร์ ฟาร์ม และ บริษัท พลังงานสะอาด ได้ร่วมมือกับรัฐบาลในการลงทุนโครงการ Solar Farm ขนาดใหญ่ โดยบริษัทเหล่านี้จะเป็นผู้ดำเนินการติดตั้งแผงพลังงานแสงอาทิตย์และดำเนินการผลิตไฟฟ้าเพื่อจำหน่ายให้กับภาครัฐ (Tung & Phong, 2019)

(2) โครงการพลังงานแสงอาทิตย์ในครัวเรือน (Rooftop Solar)

ในโครงการ Rooftop Solar ที่ภาครัฐส่งเสริมให้ครัวเรือนต่างๆ ติดตั้งแผงพลังงานแสงอาทิตย์ที่หลังคาบ้าน ภาครัฐจะให้สิทธิประโยชน์ในการซื้อไฟฟ้าที่เกินจากการใช้งานภายในบ้านคืนให้กับระบบกริดไฟฟ้า (ผ่านการใช้ระบบ Net Metering) ในขณะที่ภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และติดตั้งแผงพลังงานแสงอาทิตย์ (สำนักงานพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน, 2563) โดยรัฐบาลไทยมีการออกนโยบายและให้การสนับสนุนทางการเงิน เช่น การให้เงินอุดหนุนบางส่วนสำหรับการติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ในครัวเรือน และการจัดตั้งโปรแกรม Net Metering ที่ช่วยให้ผู้ใช้ไฟฟ้าสามารถขายไฟฟ้าที่เหลือจากการใช้พลังงานแสงอาทิตย์คืนให้กับภาครัฐและบริษัทเอกชน (กระทรวงพลังงาน, 2562) เช่น Siam Solar Energy และ Solar Tron จะเป็นผู้จัดจำหน่ายและติดตั้งแผงพลังงานแสงอาทิตย์ รวมถึงให้บริการหลังการขาย เช่น การดูแลระบบให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ (Tung & Phong, 2019)

(3) โครงการเมืองอัจฉริยะ (Smart City)

ในกรณีของ โครงการเมืองอัจฉริยะที่มีการนำเทคโนโลยี IoT (Internet of Things) มาปรับใช้ในการบริหารจัดการเมือง โดยภาครัฐและภาคเอกชนร่วมมือในการพัฒนาโครงการนี้

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้พลังงานและการจัดการทรัพยากรในเมือง ตัวอย่างเช่น โครงการเมืองอัจฉริยะของจังหวัดเชียงใหม่ ที่นำเทคโนโลยี IoT มาประยุกต์ใช้ในการจัดการจราจรและการใช้พลังงานในอาคารสาธารณะ (Tung & Phong, 2019) ซึ่งภาครัฐสนับสนุนโครงการผ่านการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการออกมาตรการที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในเมือง (กระทรวงพลังงาน, 2562) ในส่วนของภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทคโนโลยีและโซลูชัน IoT เช่น การติดตั้งเซ็นเซอร์สำหรับตรวจจับการจราจรและการใช้พลังงานในอาคารสาธารณะ การร่วมมือกันนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและลดผลกระทบจากการใช้พลังงาน (สำนักงานพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน, 2563)

โครงการพลังงานแสงอาทิตย์ในประเทศไทยและโครงการเมืองอัจฉริยะ เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านการแบ่งบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจน ภาครัฐทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายสนับสนุนทางการเงิน และให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ ขณะที่ภาคเอกชนดำเนินการในเชิงปฏิบัติการ เช่น การลงทุนในเทคโนโลยีและการติดตั้งระบบพลังงานทดแทน ทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันเพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและเป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจในระยะยาว

สรุปได้ว่า แนวคิดแบบสองชั้นเป็นกรอบการวิเคราะห์ที่สำคัญในการศึกษาการจัดการระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยมุ่งเน้นการแบ่งบทบาทและความรับผิดชอบของทั้งสองฝ่ายอย่างชัดเจน ซึ่งภาครัฐมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและสร้างกรอบการดำเนินงานที่สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน ขณะที่ภาคเอกชนทำหน้าที่ในการนำแนวคิดเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การลงทุนในเทคโนโลยีที่ยั่งยืนและการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม การประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้นและสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว แนวคิดนี้เน้นความสำคัญของการร่วมมือและการกระจายบทบาทที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การพัฒนาสามารถเกิดขึ้นได้อย่างสมดุลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2.2 แนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM)

แนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่เกิดขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 เพื่อตอบสนองต่อความท้าทายในการบริหารภาครัฐที่เพิ่มขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี โดยได้รับอิทธิพลจากหลักการบริหารธุรกิจในภาคเอกชนและมุ่งเน้นการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารภาครัฐ โดยลดบทบาทของรัฐในการให้บริการสาธารณะและส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมมากขึ้น (Hood, 1991) หลักการสำคัญของ NPM ได้แก่ การมุ่งเน้นผลลัพธ์ ซึ่งเน้นการวัดผลลัพธ์มากกว่ากระบวนการ โดยใช้ตัวชี้วัดประสิทธิภาพ เพื่อประเมินผลงานของหน่วยงานภาครัฐแทนการเน้นปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด (Osborne & Gaebler, 1992) การกระจายอำนาจที่สนับสนุนการตัดสินใจไปยังหน่วยงานระดับล่างเพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นและความรวดเร็วในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และช่วยลดความล่าช้าในการตัดสินใจ การส่งเสริมการแข่งขัน

ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการให้บริการสาธารณะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานภาครัฐ และการบริหารแบบลูกค้าเป็นศูนย์กลางที่มองประชาชนเป็น “ลูกค้า” ของภาครัฐ ซึ่งต้องให้บริการสาธารณะที่ตอบสนองความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว (Pollitt & Bouckaert, 2017)

แนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ มีทั้งข้อดีและข้อจำกัดที่ควรพิจารณา โดยข้อดีหลักของ NPM คือ การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารภาครัฐ ผ่านการนำหลักการบริหารจากภาคเอกชนมาใช้ เช่น การมุ่งเน้นผลลัพธ์และการแข่งขัน ซึ่งช่วยให้ภาครัฐสามารถลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะได้อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ NPM ยังส่งเสริมการกระจายอำนาจ ซึ่งช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นและความรวดเร็วในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน อีกทั้งการนำเทคโนโลยีมาใช้อังช่วยปรับปรุงกระบวนการทำงานและเพิ่มความสะดวกสบายให้กับประชาชนผ่านระบบ E-Government อย่างไรก็ตาม NPM ก็มีข้อจำกัดที่สำคัญ เช่น การเน้นผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและประสิทธิภาพมากเกินไป จนอาจละเลยมิติทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การลดบทบาทของรัฐในการให้บริการสาธารณะอาจนำไปสู่การลดทอนความรับผิดชอบของรัฐในการดูแลประชาชน โดยเฉพาะในด้านสวัสดิการสังคมและบริการพื้นฐานที่จำเป็น อีกทั้งการแปรรูปบริการสาธารณะให้ภาคเอกชน อาจนำไปสู่การเพิ่มต้นทุนและลดคุณภาพบริการ หากขาดการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น แม้ว่า NPM จะมีข้อดีในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารภาครัฐ แต่ก็จำเป็นต้องพิจารณาข้อจำกัดและปรับใช้แนวคิดนี้อย่างระมัดระวัง เพื่อให้การบริหารงานภาครัฐสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างครบถ้วนและยั่งยืน (Mansouri et al., 2022)

สรุปได้ว่า แนวคิด NPM มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในด้านการบริหารทรัพยากรและการให้บริการสาธารณะ แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนแบบสองชั้นสามารถนำหลักการของ NPM มาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ตัวอย่างเช่น การใช้หลักการมุ่งเน้นผลลัพธ์และการแข่งขันของ NPM สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานหมุนเวียน

2.3 แนวคิดการบริหารการปกครอง (Governance)

แนวคิดการบริหารการปกครอง ได้รับความสนใจมากขึ้นในวงการศึกษาและการปฏิบัติการณ์ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา โดยมีจุดมุ่งหมายในการจัดการปัญหาสังคมและการพัฒนานโยบายที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในอดีต การบริหารงานของรัฐบาลมักจะเน้นที่บทบาทของรัฐบาลเป็นหลัก ซึ่งมักจะเป็นการตัดสินใจที่มาจากส่วนกลาง แต่ในปัจจุบัน การบริหารการปกครองเน้นการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินนโยบายต่างๆ

การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดจากความจำเป็นที่ต้องเผชิญกับปัญหาที่ซับซ้อนและไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการกระทำของภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว (Rhodes, 1997) ตัวอย่างเช่น ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมหรือปัญหาทางสังคมที่มักมีผลกระทบข้ามเขตแดน หรือมีความหลากหลายของผลประโยชน์ที่ต้องได้รับการพิจารณา

หลักการสำคัญของการบริหารการปกครอง ได้แก่ ความโปร่งใส ซึ่งหมายถึงการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของภาครัฐและองค์กรต่างๆ ให้กับประชาชน เพื่อให้สามารถตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ยังมีความรับผิดชอบที่หมายถึง การที่หน่วยงานต่างๆ จะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำและผลลัพธ์จากการดำเนินงาน ซึ่งช่วยให้มั่นใจได้ว่าผลประโยชน์ของประชาชนจะได้รับการดูแลอย่างเป็นธรรมและการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการทำให้ทุกภาคส่วนในสังคมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินนโยบายต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขา การมีส่วนร่วมนี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความชอบธรรมในการตัดสินใจ แต่ยังส่งเสริมความเข้าใจร่วมและการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น (Pierre & Peters, 2000)

การบริหารการปกครองในแนวคิดนี้อาจประสบปัญหาความขัดแย้งหรือความไม่ลงรอยกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะเมื่อมีผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน หรือเมื่อการประสานงานไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จึงต้องใช้กลไกที่สามารถส่งเสริมการประสานงานระหว่างภาคส่วนต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การสร้างช่องทางการสื่อสารที่เปิดเผยมและการพัฒนากระบวนการที่โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ (Kooiman, 2003) เมื่อพิจารณาในบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืนแนวคิด Governance ได้รับการเชื่อมโยงกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนแบบสองชั้น ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแนวคิดนี้เน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ไม่เพียงแต่เน้นที่การเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ยังคำนึงถึงการรักษาความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเสริมสร้างความยั่งยืนทางสังคม (Cheng et al., 2021) การพัฒนาที่ยั่งยืนแบบสองชั้นนี้จึงไม่เพียงแต่เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชนเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา ทั้งในด้านการวางแผน การตัดสินใจและการดำเนินการ เพื่อลดความเสี่ยงของการละเลยผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการพัฒนาและสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนในระยะยาว

สรุปได้ว่า แนวคิดการบริหารการปกครอง มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินนโยบายสาธารณะ โดยไม่จำกัดเฉพาะภาครัฐ แต่รวมถึงภาคเอกชนและภาคประชาสังคมด้วย การบริหารการปกครองนี้เน้นหลักการสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วม ซึ่งช่วยให้การบริหารมีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม การบริหารการปกครองอาจประสบปัญหาความขัดแย้งระหว่างภาคส่วนต่างๆ หากขาดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อบรรลุเป้าหมายการ

พัฒนาที่ยั่งยืนถือเป็นส่วนสำคัญของแนวคิดนี้ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2.4 แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม (Social Justice)

แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคมมุ่งเน้นการสร้างความเท่าเทียมและความเป็นธรรมในสังคม โดยเฉพาะในการกระจายทรัพยากรและโอกาสอย่างเท่าเทียม แนวคิดนี้มีรากฐานมาจากทฤษฎีของ John Rawls (Rawls, 1971) ซึ่งเสนอหลักการสำคัญสองประการ ได้แก่ หลักการเสรีภาพ ที่เน้นการให้เสรีภาพแก่ทุกคนในการดำเนินชีวิตของตนเอง และหลักการความแตกต่างที่เน้นการช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสในสังคม เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสที่เท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสต่างๆ ซึ่งแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคมมีความสำคัญในการพัฒนานโยบายสาธารณะที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม การพัฒนาเชิงสังคมต้องคำนึงถึงการกระจายทรัพยากรอย่างยุติธรรมเพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียม (Sen, 2009) นอกจากนี้ แนวคิดนี้ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจนโยบายสาธารณะ เพื่อให้ผลประโยชน์ถูกกระจายอย่างเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม (Fraser, 2008) แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม มีบทบาทสำคัญในแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนแบบสองชั้น โดยเฉพาะในการสร้างสังคมที่เท่าเทียมและยุติธรรม ซึ่งการพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องคำนึงถึงการกระจายทรัพยากรและโอกาสอย่างเป็นธรรมในทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและมีโอกาสในการพัฒนาอย่างเท่าเทียม (Liu et al., 2019)

สรุปได้ว่า แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม มุ่งเน้นการสร้างความเท่าเทียมและความเป็นธรรมในสังคม โดยเฉพาะในการกระจายทรัพยากรและโอกาส หลักการสำคัญของแนวคิดนี้ ได้แก่ หลักการเสรีภาพและหลักการความแตกต่างที่เน้นการให้โอกาสที่เท่าเทียม และการช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสในสังคม แนวคิดนี้ช่วยในการพัฒนานโยบายสาธารณะที่ลดความเหลื่อมล้ำและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ โดยเชื่อมโยงกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนแบบสองชั้น โดยมุ่งสร้างสังคมที่เท่าเทียมและยุติธรรมผ่านการกระจายทรัพยากรและโอกาสอย่างเป็นธรรม เพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้รับประโยชน์และมีโอกาสในการพัฒนา

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ทฤษฎีการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Theory) ได้รับการพัฒนาโดยคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (WCED) ในปี ค.ศ. 1987 ซึ่งเป็นแนวคิดที่เน้นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาเศรษฐกิจในลักษณะที่ไม่ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว การพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงต้องมีการพิจารณาในสามมิติ คือ มิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาควบคู่กันไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (Brundtland Commission, 1987) การวัดผลการพัฒนาอย่างยั่งยืนสามารถทำได้โดยใช้เกณฑ์ที่สามารถประเมินได้ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างของเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human

Development Index: HDI) ดัชนีนี้เป็นตัวชี้วัดที่ใช้ประเมินระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของอายุขัย ค่าเฉลี่ยของการศึกษา และรายได้ประชาชาติและดัชนีการพัฒนายั่งยืน ซึ่งได้รับการกำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ เพื่อให้ประเทศสมาชิกมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านต่างๆ เช่น การขจัดความยากจน การส่งเสริมการศึกษาและสุขภาพ และการปกป้องสิ่งแวดล้อม

นโยบายสาธารณะในหลายประเทศ มีการปรับแนวทางเพื่อรองรับการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น การส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียน การส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องสิ่งแวดล้อม การประยุกต์ใช้นโยบายดังกล่าว มีผลโดยตรงต่อภาคเอกชนที่ต้องปรับตัวตามเงื่อนไขใหม่ที่มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sachs, 2015) ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการกำหนดนโยบายและกลไกที่สนับสนุนการลดความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และสร้างความมั่นคงในทุกมิติ โดยเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ภาครัฐส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา ทั้งในรูปแบบของการรับฟังความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม นอกจากนี้ ยังสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมพลังงานหมุนเวียน การพัฒนาทักษะแรงงาน และการสนับสนุนธุรกิจที่มีแนวทางการดำเนินงานที่ยั่งยืน ในด้านสังคม ภาครัฐให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผ่านการจัดการบริการด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการสังคม รวมถึงการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้วยนโยบายที่มุ่งเน้นความเท่าเทียมและความยุติธรรม พร้อมกันนี้ยังให้ความสำคัญกับการปกป้องและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมผ่านการจัดการมลพิษ การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและการส่งเสริมวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยทั้งหมดนี้ดำเนินการภายใต้กรอบของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้มั่นใจว่าทุกภาคส่วนได้รับประโยชน์และไม่ถูกทอดทิ้งไว้เบื้องหลัง (ประเสริฐ ปอนถิ่น, นพตณ ปัญญาวิรัตน์, อภิรมย์ สีตาคำ, และทิพาภรณ์ เยสุวรรณ์, 2567)

การพัฒนาอย่างยั่งยืนมีผลลัพธ์ที่สำคัญในหลายด้าน โดยเฉพาะในการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ภาครัฐและเอกชนสามารถร่วมมือกันในการลงทุนในพลังงานทดแทน ซึ่งช่วยลดต้นทุนพลังงานและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Fleta-Asín & Muñoz, 2021) นอกจากนี้ โครงการพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่น การใช้พลังงานทดแทน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการพลังงานลม และพลังงานแสงอาทิตย์ที่ภาครัฐและเอกชนร่วมมือกันสามารถผลิตพลังงานสะอาดและลดการปล่อย CO₂ ได้ (Liu et al., 2019) การจัดการภาครัฐและเอกชนยังสามารถสร้างสังคมที่ยั่งยืนและลดความยากจนผ่านโครงการต่างๆ เช่น การพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน ซึ่งช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตและรายได้ในระยะยาว (López et al., 2021) นอกจากนี้ ยังช่วยเพิ่มความโปร่งใสและการบริหารจัดการที่ดีผ่านการกำหนดมาตรการและกฎระเบียบที่ชัดเจน ซึ่งช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนและภาคธุรกิจในการดำเนินงาน การมีความสัมพันธ์และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีองค์ประกอบที่เชื่อมโยงกัน เช่น หน่วยงาน

ภาครัฐและภาคเอกชนที่ทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วม ลักษณะสำคัญของระบบ ได้แก่ การเชื่อมโยงระหว่างส่วนต่างๆ ระบบประกอบด้วยองค์ประกอบที่เชื่อมโยงกันอย่างมีแบบแผน เช่น การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในระดับชาติ องค์กรของรัฐอาจกำหนดเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม ขณะที่ภาคเอกชนสนับสนุนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยการทำงานร่วมกันนี้ช่วยลดความสูญเสียเปล่าและเพิ่มผลผลิต การทำงานร่วมกัน องค์กรต่างๆ ในระบบสามารถร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงการสร้างกลไกสนับสนุนจากภาครัฐและนโยบายสาธารณะ เพื่อส่งเสริมความยั่งยืนในระยะยาว การบูรณาการอย่างยั่งยืนในระบบเศรษฐกิจและสังคม เป็นกุญแจสำคัญในการตอบสนองต่อความท้าทายของโลกในอนาคต (หนึ่งฤทัย ชานุกสิทธ์ และคณะ, 2567)

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้แนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย สามารถพบได้ในโครงการการจัดการขยะในเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นตัวอย่างของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการลดปริมาณขยะและเพิ่มการรีไซเคิลอย่างยั่งยืน ภาครัฐได้กำหนดนโยบายและกฎหมายที่สนับสนุนการลดขยะและการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การกำหนดมาตรฐานการแยกขยะในบ้านเรือนและการสนับสนุนโครงการรีไซเคิล ในขณะที่ภาคเอกชน เช่น บริษัท Thai ECO Recycling Co., Ltd. ได้ลงทุนในเทคโนโลยีและเครื่องจักรสำหรับการคัดแยกขยะอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับติดตามข้อมูลการทิ้งขยะในพื้นที่ต่างๆ โดยมีระบบการแยกขยะอัตโนมัติและการรีไซเคิลที่ช่วยเพิ่มสัดส่วนการรีไซเคิลในเมืองเชียงใหม่ ผลลัพธ์ที่ได้จากความร่วมมือนี้คือ การลดปริมาณขยะที่ถูกทิ้งในหลุมฝังกลบ และการเพิ่มอัตราการรีไซเคิลขยะในเมือง โดยในปีที่ผ่านมา อัตราการรีไซเคิลของเชียงใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 25 ซึ่งช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสร้างความยั่งยืนในระยะยาว การพัฒนายุทธศาสตร์ร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในโครงการนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะและลดความขัดแย้งผ่านการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain Analysis) ที่ทำให้แต่ละฝ่ายสามารถระบุจุดที่สามารถเพิ่มมูลค่าและลดต้นทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การสร้างกรอบความร่วมมือที่ชัดเจนและการสื่อสารที่โปร่งใสระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนยังเป็นกุญแจสำคัญในการลดความขัดแย้งและสร้างความไว้วางใจที่ยั่งยืน (สำนักงานสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่, 2564)

สรุปได้ว่า การจัดการภาครัฐและเอกชนสามารถสร้างผลลัพธ์ที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม โดยมีการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ การร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในโครงการพัฒนาอย่างยั่งยืนช่วยเสริมสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและช่วยลดความยากจน รวมถึงส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการสร้างสังคมที่มีคุณภาพ

2.6 แนวคิดการจัดการภาครัฐและเอกชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นแนวทางที่มีจุดมุ่งหมายในการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของคนในปัจจุบัน โดยไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการในอนาคต แนวคิดการจัดการ

ภาครัฐและเอกชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงมีความสำคัญในการสร้างสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการดูแลสังคมในระยะยาว แนวคิดการจัดการภาครัฐและเอกชน (Public-Private Partnerships: PPP) ในการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีบทบาทสำคัญในการสร้างผลลัพธ์ที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการรวมทรัพยากรและความเชี่ยวชาญจากทั้งภาครัฐและเอกชนในการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว ขณะเดียวกันก็ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน หลักการจัดการภาครัฐและเอกชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืน เช่น ระบบขนส่งมวลชนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานทดแทน หรือการพัฒนากระแสน้ำที่รักษาความสมดุลของสิ่งแวดล้อมในระยะยาว (López et al., 2021)

การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภาครัฐสามารถออกมาตรการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ขณะที่ภาคเอกชนสามารถลงทุนในเทคโนโลยีที่ช่วยประหยัดพลังงานและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Fleta-Asín & Muñoz, 2021) นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายและโครงการพัฒนา ซึ่งช่วยสร้างความไว้วางใจและความโปร่งใสในการจัดการทรัพยากรและบริหารโครงการต่างๆ และช่วยลดความขัดแย้งในโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ (นิตยา โพธิ์นอก, อริย์ธัช บุญถึง, และดวงจันทร์ ศิริรักษ์โสภณ, 2566) การสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการทรัพยากรและการดำเนินโครงการพัฒนาต่างๆ (สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความไว้วางใจระหว่างภาครัฐและประชาชน โดยเฉพาะในโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนจนถึงการติดตามประเมินผล จะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างการยอมรับจากทุกภาคส่วน (พรเทพ นามกร, สุปราณี ธรรมพิทักษ์, และพงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต, 2562) รวมถึงการส่งเสริมการลงทุนในนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ยั่งยืน เช่น เทคโนโลยีการจัดการขยะ การใช้พลังงานทดแทน หรือเทคโนโลยีการเกษตรที่ยั่งยืนช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มและตอบสนองต่อความต้องการในอนาคต โครงการพลังงานสะอาดที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเสริมสร้างการพัฒนาในภาคการผลิตและการใช้พลังงาน ในขณะเดียวกันยังช่วยลดความยากจน และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐาน เช่น การศึกษาและสุขภาพ โดยการลงทุนในโครงการที่สนับสนุนชุมชนและสร้างงาน การร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน สามารถนำไปสู่การดำเนินงานที่มีผลกระทบต่ออย่างยั่งยืนในหลายๆ ด้าน เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานทดแทน การพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Liu et al., 2019) เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาอย่างยั่งยืนยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความโปร่งใสและเป็นเครื่องมือในการลดความขัดแย้ง

สรุปได้ว่า การจัดการภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาอย่างยั่งยืนไม่เพียงแต่ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว แต่ยังส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการลงทุนในเทคโนโลยีที่ยั่งยืนจะช่วยสร้างความสมดุลที่ยั่งยืนในทุกๆ ด้าน การมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนและการมีความโปร่งใสในการบริหารจัดการจะทำให้การพัฒนาอย่างยั่งยืนเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.7 องค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้แนวคิดสองชั้น (Two-Tier Concept)

องค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้แนวคิดสองชั้นนั้นมีการพัฒนาและนำไปใช้ในงานวิชาการค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในสาขาการจัดการความรู้ การศึกษา และการพัฒนาทักษะ ซึ่งแนวคิดสองชั้นที่แบ่งความรู้เป็นความรู้โดยนัย (Tacit Knowledge) และความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ได้รับการยอมรับและนำมาใช้อย่างแพร่หลาย งานวิชาการหลายชิ้นนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ และการพัฒนาชุดฝึกอบรม เช่น การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ (Constructionism) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการปฏิสัมพันธ์และการลงมือทำจริง นอกจากนี้ ยังมีการประยุกต์ใช้ในบริบทของการพัฒนาทักษะและการบริหารการศึกษา ที่เน้นการถ่ายทอดความรู้โดยนัยผ่านการฝึกอบรมและการสังเกตการณ์ รวมถึงการจัดการองค์ความรู้ในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ สามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ได้ดังนี้

(1) แนวคิดสองชั้นแบ่งความรู้ออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ ความรู้ที่ฝังลึกในตัวบุคคล ซึ่งเป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้ง่าย เกิดจากประสบการณ์ ทักษะ ความเชื่อ และเจตคติส่วนบุคคล เช่น ทักษะการทำงานเฉพาะด้าน การคิดวิเคราะห์ และความชำนาญส่วนตัว โดยความรู้นี้ต้องอาศัยการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น อีกประเภท คือความรู้ชัดแจ้ง ซึ่งเป็นความรู้ที่สามารถบันทึกและสื่อสารได้อย่างเป็นระบบผ่านเอกสาร คู่มือ รายงาน หรือสื่อดิจิทัล เช่น ทฤษฎี กระบวนการทำงาน นโยบาย หรือข้อมูลที่จัดเก็บในรูปแบบต่างๆ ทั้งสองประเภทของความรู้มีความสัมพันธ์และสามารถเปลี่ยนผ่านซึ่งกันและกันได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้และการสื่อสารในองค์กรหรือสังคม

(2) โมเดล SECI (Socialization, Externalization, Combination, Internalization) ซึ่งพัฒนาโดย Nonaka และ Takeuchi เป็นกรอบแนวคิดที่อธิบายกระบวนการสร้างองค์ความรู้ใหม่จากความรู้สองชั้นอย่างเป็นระบบ โดยประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Socialization) ซึ่งเป็นการแบ่งปันความรู้ที่ฝังลึกผ่านประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น การประชุมหรือการระดมสมอง การสกัดความรู้เป็นความรู้ชัดแจ้ง (Externalization) คือ การแปลงความรู้ที่ฝังลึกในตัวบุคคลให้กลายเป็นความรู้ที่สามารถสื่อสารและบันทึกได้ผ่านการสนทนา การเขียน หรือการสร้างแผนภาพต่างๆ เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจและเรียนรู้ต่อได้ ขั้นตอนถัดไป คือการรวบรวมหรือผนวกความรู้ (Combination) ซึ่งเป็นการจัดหมวดหมู่และรวบรวมความรู้ชัดแจ้งจากแหล่งต่างๆ มารวมกันเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่

ที่มีความสมบูรณ์และครอบคลุมมากขึ้น และสุดท้าย คือการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ฝังแน่น (Internalization) โดยนำความรู้ที่ถูกสื่อสารและบันทึกไปปฏิบัติจริงจนกลายเป็นความรู้ฝังลึก ในตัวบุคคล กระบวนการทั้งสี่นี้วนเวียนและเชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ในองค์กรอย่างยั่งยืนและเป็นระบบ (สุนทร เทียนงาม, อารีย์ พรหมเล็ก, และอัญชลี สุวัฑฒน, 2557)

(3) แนวคิดสองชั้นได้รับการประยุกต์ใช้ในบริบทต่างๆ อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในการจัดการความรู้ในองค์กร ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพด้วยการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ (เพชรภรณ์ เหมกลาง และสุมาลี ชัยเจริญ, 2560) นอกจากนี้ แนวคิดนี้ยังถูกนำมาใช้ในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ผ่านการปฏิบัติจริงและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือทำและแลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งในการออกแบบสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ผสมผสานแนวคิดสองชั้น เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการสร้างความรู้ของผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง ในแง่ของระดับความรู้และการพัฒนา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) แนวคิดสองชั้นยังแบ่งองค์ความรู้ออกเป็นระดับต่างๆ ได้แก่ รู้ว่า (Know-what) รู้วิธีการ (Know-how) รู้เหตุผล (Know-why) และใส่ใจกับเหตุผล (Care-why) ซึ่งสะท้อนความลึกซึ้งและการประยุกต์ใช้ความรู้ในระดับสูง ทำให้แนวคิดนี้มีความยืดหยุ่นและครอบคลุมในการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทั้งในองค์กรอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน แนวคิดนี้มีการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการความรู้และการพัฒนา โดยใช้กรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงกับการสร้างองค์ความรู้ใหม่และการจัดการความรู้ในองค์กร (อิทธิ พิศาลวานิช, 2565) รวมถึงแผนยุทธศาสตร์การบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่เน้นการสร้างสังคมนวัตกรรมและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความรู้และนวัตกรรม สะท้อนการนำแนวคิดสองชั้นไปใช้ในบริบทการจัดการความรู้และการพัฒนาทักษะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพองค์กรอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2565)

จากการศึกษาแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า แนวคิดสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้แก่ แนวคิดแบบสองชั้นในการจัดการภาครัฐและเอกชน แนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (NPM) แนวคิดการบริหารการปกครอง แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม และแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งล้วนมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนแบบสองชั้น ซึ่งแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในขณะที่แนวคิดการบริหารการปกครองสร้างกรอบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ส่วนแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคมช่วยสร้างความเท่าเทียมและความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้น แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนแบบสองชั้น จึงเป็นกรอบแนวคิดที่บูรณาการหลักการจากแนวคิดต่างๆ ข้างต้น เพื่อสร้างความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพระหว่างภาครัฐและเอกชน และบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปข้อค้นพบจากการศึกษาเป็นโมเดลแบบสองชั้น ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 ลำดับชั้นหลัก ดังนี้

ชั้นที่ 1 ชั้นนโยบายบทบาทของภาครัฐ ได้แก่

(1) กำหนดนโยบาย ภาครัฐมีหน้าที่ในการออกกฎหมายและกำหนดกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่น การกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อมและการสนับสนุนพลังงานทดแทน

(2) สนับสนุนการลงทุน ภาครัฐสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การลงทุนในระบบพลังงานสะอาดและโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืน

(3) การควบคุมและตรวจสอบ ภาครัฐต้องมีการตรวจสอบและควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดเพื่อให้เกิดผลกระทบที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

ชั้นที่ 2 ชั้นการปฏิบัติการบทบาทของภาคเอกชน ได้แก่

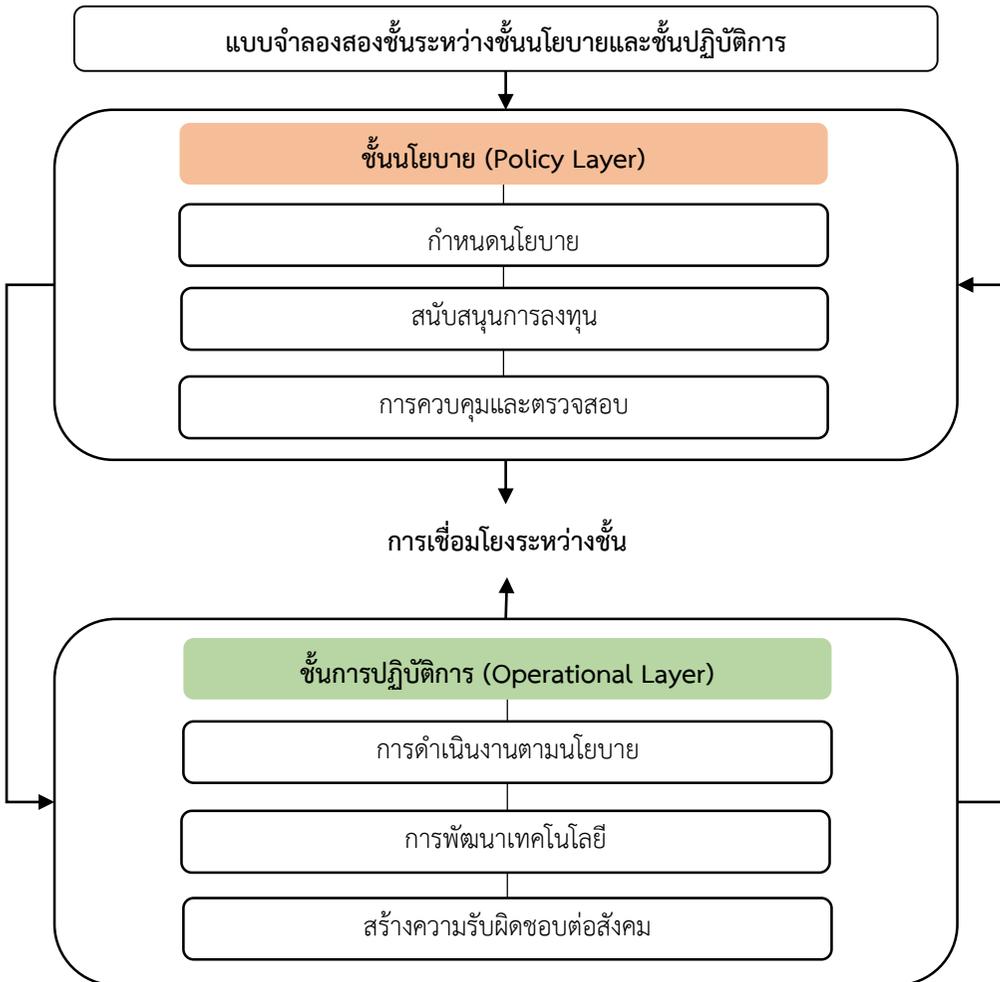
(1) การดำเนินงานตามนโยบาย ภาคเอกชนต้องนำแนวคิดที่กำหนดในชั้นนโยบายไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การลงทุนในเทคโนโลยีที่ยั่งยืนและการดำเนินโครงการด้านพลังงานทดแทน

(2) การพัฒนาเทคโนโลยี ภาคเอกชนมีบทบาทในการพัฒนาและใช้งานเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ระบบพลังงานแสงอาทิตย์หรือเทคโนโลยีรีไซเคิล

(3) สร้างความรับผิดชอบต่อสังคม ภาคเอกชนต้องดำเนินการเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน เช่น การสนับสนุนโครงการการศึกษา หรือการจ้างงานในพื้นที่ชนบท

การเชื่อมโยงระหว่างชั้น การร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในทั้งสองชั้น จะช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการแลกเปลี่ยนทรัพยากร ความรู้ และเทคโนโลยีระหว่างกัน ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินโครงการต่างๆ และผลักดันการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม แสดงได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงโมเดลแบบสองชั้นระหว่างชั้นนโยบายและชั้นการปฏิบัติการ

ที่มา: ผู้วิจัย

จากโมเดลแบบสองชั้นระหว่างชั้นนโยบายและชั้นการปฏิบัติการ สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างแนวคิดแบบสองชั้นกับแนวคิดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในบริบทการบริหารภาครัฐและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบแนวคิดสองชั้นกับแนวคิดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในบริบทการบริหาร ภาครัฐและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ประเด็นเปรียบเทียบ	แนวคิดสองชั้น	การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่	แนวคิดการบริหารการปกครอง	แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม	แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน
แก่นของแนวคิด	แบ่งความรู้เป็นความรู้ฝังลึก และความรู้ชัดแจ้ง เพื่อจัดการและสร้างองค์ความรู้ใหม่ และแบ่งออกเป็นชั้นนโยบาย และชั้นการปฏิบัติการ	มุ่งเน้นเพิ่มประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของภาครัฐ โดยใช้หลักการบริหารแบบภาคเอกชน	เน้นการบริหารงานราชการแบบรวมศูนย์ มีระบบกฎระเบียบและสายบังคับบัญชา	เน้นความเสมอภาคและความเป็นธรรมในการกระจายทรัพยากรและโอกาสในสังคม	มุ่งเน้นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการปัจจุบัน โดยไม่ทำลายโอกาสของอนาคต
การจัดการองค์ความรู้และข้อมูล	เน้นการแปลงและแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมและการเรียนรู้	เน้นการใช้ข้อมูลและมาตรฐานวัดผลเพื่อปรับปรุงการบริการและประสิทธิภาพ	ใช้ข้อมูลและกฎระเบียบเป็นฐานในการบริหารงานและควบคุม	เน้นการใช้ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรม	ใช้ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจเพื่อวางแผนและประเมินผล
บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนความรู้ในระดับบุคคลและองค์กร	เน้นการกระจายอำนาจและเพิ่มความรับผิดชอบของหน่วยงานและบุคลากร	เน้นบทบาทของข้าราชการและผู้บริหารในระบบราชการแบบรวมศูนย์	เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและกลุ่มเปราะบางเพื่อความเป็นธรรม	สนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาอย่างยั่งยืน
การบริหารและการตัดสินใจ	การตัดสินใจเกิดจากการแลกเปลี่ยนและการแปลงความรู้ในหลายชั้น	การตัดสินใจเน้นผลลัพธ์และประสิทธิภาพ มีการวัดผลและการแข่งขัน	การตัดสินใจตามสายบังคับบัญชาและกฎระเบียบ	การตัดสินใจต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมและผลกระทบทางสังคม	การตัดสินใจต้องสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
เป้าหมายหลัก	สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาองค์กรและสังคม	ปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพการบริการสาธารณะ	บริหารราชการให้เป็นไปตามกฎระเบียบและนโยบาย	สร้างสังคมที่เท่าเทียมและเป็นธรรม	พัฒนาทรัพยากรและสังคมอย่างสมดุลและยั่งยืน

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบนี้ช่วยให้เห็นบริบทและขอบเขตของแนวคิดสองชั้นในบริบทการบริหารและการพัฒนาที่หลากหลาย พร้อมชี้ให้เห็นโอกาสในการบูรณาการแนวคิดสองชั้นเข้ากับแนวคิดอื่นๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนของการบริหารจัดการภาครัฐและสังคมโดยรวม ซึ่งแนวคิดสองชั้นเป็นกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมและเป็นระบบในการอธิบายและจัดการความรู้ ผ่านกระบวนการสร้างองค์ความรู้ที่ต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาองค์ความรู้ในองค์กรและสังคมได้อย่างยั่งยืน

2.8 ช่องว่างทางวิชาการ (Academic Gap)

(1) ขาดการทบทวนและสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดสองชั้นอย่างครบถ้วน และเป็นระบบในเชิงวิชาการ ซึ่งทำให้ยังไม่มีภาพรวมที่ชัดเจนของการประยุกต์ใช้และพัฒนาทฤษฎีนี้ในบริบทต่างๆ

(2) ยังไม่มีการนำแนวคิดสองชั้นไปเชื่อมโยงหรือเปรียบเทียบกับแนวคิดอื่นๆ อย่างชัดเจนและเป็นระบบ เช่น การเปรียบเทียบเพื่อวิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างกับแนวคิดทางปรัชญาหรือทฤษฎีการเรียนรู้อื่นๆ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจบริบทและขอบเขตของแนวคิดสองชั้นได้ดียิ่งขึ้น

(3) ขาดการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ที่แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดและโอกาสในการพัฒนาแนวคิดสองชั้นทั้งในเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ เช่น การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และศักยภาพของแนวคิดนี้ในการนำไปใช้ในสาขาต่างๆ อย่างลึกซึ้งและครอบคลุม

ดังนั้น บทความนี้จึงมีบทบาทสำคัญในการเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว ด้วยการเชื่อมโยงกรอบความคิดที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและสังเคราะห์องค์ความรู้ที่มีอยู่ พร้อมทั้งนำเสนอการเปรียบเทียบแนวคิดสองชั้นกับแนวคิดอื่นๆ อย่างชัดเจน และวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาแนวคิดสองชั้นในอนาคตอย่างเป็นรูปธรรมและมีความต่อเนื่องทางวิชาการ ซึ่งจะช่วยยกระดับความเข้าใจและการประยุกต์ใช้แนวคิดนี้ในวงกว้าง พร้อมทั้งแสดงความคิดริเริ่มและคุณค่าทางวิชาการของงานวิจัยนี้ได้อย่างชัดเจน

3. สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในกรอบของการร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยการบูรณาการแนวคิดแบบสองชั้น ซึ่งให้ความสำคัญกับการแบ่งบทบาทและความรับผิดชอบระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนอย่างชัดเจน เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยภาครัฐมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย กฎหมาย การสนับสนุนการลงทุน และการสร้างกรอบการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ขณะเดียวกันภาคเอกชนมีบทบาทในการนำแนวคิดและนโยบายไปปฏิบัติจริง เช่น การลงทุนในเทคโนโลยีที่ยั่งยืน การพัฒนาโครงการด้านพลังงานทดแทน และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในโครงการ

ต่างๆ เช่น โครงการพลังงานสะอาดในประเทศไทย ที่ภาครัฐสนับสนุนการลงทุนในพลังงานทดแทน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานลม ขณะที่ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการสร้างและติดตั้งโครงการเหล่านี้ นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาโครงการจัดการขยะที่ภาครัฐกำหนดกรอบนโยบายสนับสนุนการรีไซเคิลและการจัดการขยะอย่างยั่งยืน โดยภาคเอกชนมีบทบาทในการพัฒนาเทคโนโลยีที่ใช้ในการแยกขยะและการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งไม่เพียงแต่ลดปริมาณขยะ แต่ยังเพิ่มอัตราการรีไซเคิลและช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งการศึกษาได้เน้นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการทรัพยากรและการดำเนินโครงการพัฒนาต่างๆ การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่เพียงแต่ช่วยลดความขัดแย้ง แต่ยังสร้างความไว้วางใจระหว่างภาครัฐและประชาชน โดยเฉพาะในโครงการที่มีผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนจนถึงการติดตามและประเมินผลช่วยเพิ่มความยั่งยืนและการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การศึกษาในครั้งนี้ไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในกรอบการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการจัดการภาครัฐและเอกชน แต่ยังให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญเกี่ยวกับการใช้แนวคิดการบูรณาการระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผลการศึกษานี้จึงมีคุณค่าทั้งในด้านการสร้างทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนานโยบายและการบริหารจัดการในบริบทของการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต

4. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวคิดแบบสองชั้นในการจัดการภาครัฐและเอกชนพบว่า แนวคิดแบบสองชั้นสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถบูรณาการแนวคิดต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในเรื่องของการบริหารการปกครอง ซึ่งผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า แนวคิดแบบสองชั้นที่แบ่งบทบาทอย่างชัดเจนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน การประสานงานและการร่วมมือระหว่างทั้งสองภาคส่วนช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้ โดยภาครัฐจะมีบทบาทในการกำหนดกรอบนโยบายและกฎหมายที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ขณะที่ภาคเอกชนจะรับผิดชอบในการนำแนวคิดเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การลงทุนในเทคโนโลยีที่ยั่งยืน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารการปกครองที่มีการมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เป็นกลไกที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในส่วนของการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การแบ่งบทบาทระหว่างชั้นนโยบาย และชั้นการปฏิบัติการในแนวคิดแบบสองชั้น ภาครัฐมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์การพัฒนา ในขณะที่ภาคเอกชนดำเนินการตามนโยบายที่กำหนด

โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบบริการสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารภาครัฐ สามารถนำมาใช้ร่วมกับแนวคิดแบบสองชั้นได้เป็นอย่างดี โดยการมุ่งเน้นผลลัพธ์และการแข่งขันจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานในภาครัฐและการบริการสาธารณะ ในขณะที่การลดการพึ่งพาภาครัฐในบางด้านและส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนในการพัฒนาเศรษฐกิจและการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด จะเป็นการผลักดันให้การพัฒนาอย่างยั่งยืนเกิดขึ้นจริง แนวคิด NPM ส่งเสริมการกระจายอำนาจและเพิ่มความยืดหยุ่นในการตัดสินใจภายในหน่วยงานภาครัฐ

ส่วนความเป็นธรรมทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดแบบสองชั้นสามารถส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อบรรลุเป้าหมายนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยภาครัฐมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมความเป็นธรรมและความเท่าเทียม ขณะที่ภาคเอกชนมีบทบาทในการปฏิบัติตามนโยบายเหล่านั้นและช่วยสร้างโอกาสให้กับผู้ที่ด้อยโอกาสในสังคม เช่น การสนับสนุนโครงการการศึกษา การจ้างงานในพื้นที่ชนบท หรือการลงทุนในโครงการที่ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในชุมชน ในขณะที่ความเป็นธรรมทางสังคมมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความยั่งยืนในสังคม โดยเฉพาะการกระจายโอกาสและทรัพยากรอย่างยุติธรรม ซึ่งการพัฒนาที่มุ่งเน้นความเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำเป็นหลักการที่สำคัญในแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สรุปการศึกษาการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวคิดแบบสองชั้นในการจัดการภาครัฐและเอกชน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า แนวคิดแบบสองชั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารการปกครอง การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่และแนวคิดความเป็นธรรมทางสังคมอย่างชัดเจน โดยการบูรณาการแนวคิดเหล่านี้ร่วมกันทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่สมดุลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในทั้งสองชั้นช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างยั่งยืน

5. ข้อเสนอแนะ

(1) สถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิจัยควรส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยที่มุ่งเน้นการใช้แนวคิดการจัดการแบบสองชั้นในบริบทที่หลากหลาย ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อให้ได้ข้อมูลและองค์ความรู้ที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน งานวิจัยเหล่านี้จะช่วยพัฒนานโยบายและกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยควรสนับสนุนการวิจัยเชิงปฏิบัติที่เชื่อมโยงทฤษฎีกับการประยุกต์ใช้จริง รวมถึงการศึกษาระณีตัวอย่างจากองค์กรภาครัฐและเอกชนที่ประสบความสำเร็จ เพื่อสร้างแนวทางที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการบริหารจัดการความรู้และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนควรพัฒนากลไกและเครื่องมือในการประเมินผลความสำเร็จของความร่วมมือเหล่านี้อย่างเป็นระบบและ

ต่อเนื่อง โดยใช้ตัวชี้วัดที่ชัดเจนและครอบคลุมทั้งด้านประสิทธิภาพ กระบวนการทำงาน และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น รวมถึงการประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้สามารถปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างเหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ นอกจากนี้ ควรสร้างกลไกการสื่อสารและการรายงานผลที่โปร่งใส เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนอย่างยั่งยืน

(3) ควรมีการจัดฝึกอบรมและกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายในการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน โดยเน้นการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การประสานงาน และการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน รวมถึงการสร้าง ความตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานแบบบูรณาการและการใช้แนวคิดการจัดการแบบสองชั้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานร่วมกัน กิจกรรมเหล่านี้ควรออกแบบให้เหมาะสมกับบริบทและวัฒนธรรมองค์กร เพื่อส่งเสริมให้ทั้งสองภาคส่วนสามารถประสานงาน ได้อย่างราบรื่น และบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงพลังงาน. (2562). *นโยบายการส่งเสริมพลังงานทดแทนในประเทศไทย: พลังงานสะอาดเพื่ออนาคต*. สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2568, จาก <https://www.energy.go.th>
- กัญญาณัฐ เสียงใหญ่, และศิริวรรณ วิสุทธีรัตนกุล. (2567). ความสำเร็จของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(43), 14-24.
- นิตยา โพธิ์นอก, อริย์ธัช บุญถึง, และดวงจันทร์ ศิริรักษ์โสภณ. (2566). *การใช้สิทธิและมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอร่างกฎหมายว่าด้วยชนเผ่าพื้นเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- ประเสริฐ ปอนถิ่น, นพตคน ปัญญาวิรัตน์, อภิรมย์ สีดาคำ, และทิพาภรณ์ เยสุวรรณ์. (2567). นวัตกรรมขับเคลื่อนพัฒนาสังคม: บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 4 ภูมิพลังสร้างสรรค์และพุทธนวัตกรรมในสังคมร่วมสมัย* (น. 437-455). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). (2565, 1 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 139 ตอน 258. หน้า 1-134.
- พรเทพ นามกร, สุปราณี ธรรมพิทักษ์, และพงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต. (2562). องค์ประกอบที่มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมในจังหวัดจันทบุรี. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 8(2), 91-112
- เพชรภรณ์ เขมกลาง, และสุมาลี ชัยเจริญ. (2560). การสังเคราะห์กรอบแนวคิดการออกแบบของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริม

- การคิดวิเคราะห์เรื่อง โครงสร้างโลกของเราสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(2), 1-18.
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. (2565). *แผนยุทธศาสตร์การบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พ.ศ. 2565-2568*. สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2568, จาก <https://www.hr.kmitl.ac.th/wp-content/uploads/2022/04/แผนยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคล-2022-2025-.pdf>
- สำนักงานพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน. (2563). *โครงการสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทนในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2568, จาก <https://www.dede.go.th>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้*. กรุงเทพฯ: สกศ.
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่. (2564). *โครงการจัดการขยะในเมืองเชียงใหม่: การแยกขยะและการรีไซเคิลในระดับท้องถิ่น*. สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2568, จาก <https://www.cmenv.go.th>
- สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ)*. สืบค้นเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2568, จาก https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf
- สุนทร เทียนงาม, อารีย์ พรหมเล็ก, และอัญชุลี สุวัชฒน. (2557). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษาผ่านการใช้สื่อมัลติมีเดียตามแนวคิดทฤษฎีพุทธิปัญญาของเมเยอร์ของนักศึกษาโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 37(2), 148-155.
- หนึ่งฤทัย ชานูลิทธิ, ชนายุทธ ต้นภูบาล, ชินวัตร คิมยะราช, นราศักดิ์ บุญถาวร, ศิริปกรณ สุขสะอาด, พันธิชัย พิทักษ์กุล, และคณะ. (2567). ระบบและกระบวนการนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว. *วารสารการบริหารจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 2(3), 646-656.
- อัทธ์ พิศาลวานิช. (2565). *กรณีศึกษาการพัฒนาเปลี่ยนผ่านของมหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย (Case Studies of University Transformation in Malaysia) ภายใต้แผนงานบูรณาการยุทธศาสตร์เป้าหมาย (Spearhead) ด้านสังคม คนไทย 4.0 (Thai People 4.0)*. เชียงใหม่: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

ภาษาอังกฤษ

- Brundtland Commission. (1987). *Our Common Future*. New York, NY: Oxford University Press.

- Carroll, A. B. (1999). Corporate Social Responsibility: Evolution of A Definitional Construct. *Business & Society*, 38(3), 268-295.
- Cheng, Z., Wang, H., Xiong, W., Zhu, D., & Cheng, L. (2021). Public-Private Partnership as A Driver of Sustainable Development: Toward A Conceptual Framework of Sustainability-Oriented PPP. *Environment, Development and Sustainability*, 23(2), 1043-1063.
- Denters, E., Ginther, K., & de Waart, P. J. I. M. (2023). *Sustainable Development and Good Governance*. London, England: Martinus Nijhoff Publishers.
- Fleta-Asín, J., & Muñoz, F. (2021). Renewable Energy Public-Private Partnerships in Developing Countries: Determinants of Private Investment. *Sustainable Development*, 29(4), 653-670.
- Fraser, N. (2008). *Scales of Justice: Reimagining Political Space in A Globalizing World*. New York, NY: Cambridge University Press.
- Geissdoerfer, M., Savaget, P., Bocken, N. M. P., & Hultink, E. J. (2017). The Circular Economy: A New Sustainability Paradigm? *Journal of Cleaner Production*, 143, 757-768.
- Hood, C. (1991). A Public Management for All Seasons? *Public Administration*, 69(1), 3-19.
- International Energy Agency. (2020). *World Energy Investment 2020*. Retrieved January 5, 2025, from <https://www.iea.org/reports/world-energy-investment-2020>
- Kooiman, J. (2003). *Governing as Governance*. London, England: Sage Publications.
- Liu, W., Zhang, Y., & Zhou, X. (2019). Public-Private Partnerships for Renewable Energy Projects: A New Model for Sustainable Development. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 103, 373-383.
- López, J., Rodríguez, C., & Fernández, M. (2021). Sustainable Agriculture Development Through Public-Private Partnerships: The Case of Rural Community Empowerment. *Sustainability*, 13(1), 45-60.
- Mahmoud, E., Marcus, J., Peter, D., & Mohammad, M. (2021). Barriers to Achieving Sustainable Construction Project Procurement in the Private Sector. *Cleaner Engineering and Technology*, 3, 100125. <https://doi.org/10.1016/j.clet.2021.100125>
- Mansouri, S., Toubal, F., & Boudhar, A. (2022). Collaborative Governance in the Private and Public Sector for Sustainable Development. *Sustainability*, 14(1), 32-45.

- Osborne, D., & Gaebler, T. (1992). *Reinventing Government: How the Entrepreneurial Spirit Is Transforming the Public Sector*. New York, NY: Addison-Wesley.
- Pierre, J., & Peters, B. G. (2000). *Governance, Politics and the State*. Basingstoke, England: Macmillan.
- Pollitt, C., & Bouckaert, G. (2017). *Public Management Reform: A Comparative Analysis-Into the Age of Austerity*. New York, NY: Oxford University Press.
- Rawls, J. (1971). *A Theory of Justice*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Rhodes, R. A. W. (1997). *Understanding Governance: Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability*. Buckingham, England: Open University Press.
- Sachs, J. D. (2015). *The Age of Sustainable Development*. New York, NY: Columbia University Press.
- Sachs, J. D., Schmidt-Traub, G., Mazzucato, M., Messner, D., Nakicenovic, N., & Rockström, J. (2019). Six Transformations to Achieve the Sustainable Development Goals. *Nature Sustainability*, 2, 805-814.
- Sen, A. (2009). *The Idea of Justice*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Singapore Smart Nation and Digital Government Office. (2020). *Smart Nation Singapore: Digital Transformation of the City*. Retrieved January 9, 2025, from <https://www.smartnation.gov.sg/>
- Tung, W. K., & Phong, W. W. (2019). The Role of the Thai Government in Promoting Renewable Energy: A Case Study of the Solar Energy Program in Thailand. *Energy Policy*, 134, 110-119.
- United Nations. (2015). *Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. Retrieved January 9, 2025, from <https://sdgs.un.org/2030agenda>
- Wang, N., & Ma, M. (2021). Public-Private Partnership as A Tool for Sustainable Development – What Literatures Say? *Sustainable Development*, 29(1), 243-258.
- World Commission on Environment and Development. (1987). *Our Common Future*. New York, NY: Oxford University Press.
- World Economic Forum. (2020). *The Future of Energy and the Role of Public-Private Partnerships*. Retrieved January 10, 2025, from <https://www.weforum.org/agenda/2020/01/public-private-partnerships-sustainability/>